THE NATIONAL MAGAZINES OF POETRY FROM THE PERIOD BETWEEN THE WORLD WARS

Oana Bădăluță

PhD Student, University of Bucharest

Abstract: The First World War meant for Dobrudja, as well as for the whole country, a long series of misfortunes. The occupation of the whole area by the troops of the foreign armies, forced a part of the population to follow the hard and painful road of the refuge toward Moldavia. For those who remained, the circumstances were not favourable. Although it was for a short period of time, the foreign occupation ruined the Romanian economy, so that to the moral suffering, added that related to shortcoming and pauverty. Recording these true things helps us to better understand, more easily, the state of things existing on the national and cultural plan, soon after the end of the war. However, a characteristic of the whole period between the World Wars, was the rapid development and the increasing in scale, registered by the cultural domain, after this traumatizing moment.

For all those who achieve a global image of the literary Romanian publishing in the XXth century, there is no doubt that the period between the Wars represents the moment of maximum development of the literary press. The numeric development characterized the publication of the literary magazines, ever since the beginning of the century and between the two conflagrations and this process attained its highest perimeter.

During this period, not only the big centres, but also many towns had their own literary and artistic magazines. The essence of this phenomenon consisted in the fact that, once the number of literary magazines had increased, the literary press achieved a great diversification, in the plan of aesthetic options. In two decades and more, publications of diverse ideologic and artistic orientations were printed and suported some opposition reports, such as: Sburătorul, Viața Românească (The Romanian Life), Gândirea (The Reflection), Contimporanul, Integral, Bluze Albastre (Blue Blouses), Reporter (The Reporter). Following different principles, each one of these magazines, without representing a close circle, were based upon certain collaborators and thus the moment came, when some literary currents movements, such as: the modernism, the realism, the thoughtism and the avan-garde, were promoted into the Romanian literary life.

Keywords: Romanian literary publishing, the period between the World Wars, development, the publication of literary magazines, ideologic and artistic orientations.

Primul Război Mondial a însemnat, și pentru Dobrogea, ca pentru toată țara, un lung cortegiu de nenorociri. Ocuparea întregii zone de către trupele armatelor străine a deschis, pentru o parte a populației, drumul, dureros de greu, a refugiului în Moldova. Pentru cei rămași pe loc, împrejurările n-au fost mai prielnice. Ocupația străină, deși de scurtă durată, a dus economia în ruină, astfel că la suferința morală, s-a adăugat și cea provocată de neajunsuri și de sărăcie. Notarea acestor adevăruri ne ajută să înțelegem, mai ușor, starea de lucruri existentă pe plan cultural național, imediat după încetarea războiului. Caracteristic pentru întreaga perioadă interbelică a fost, însă, dezvoltarea accelerată și creșterea în amploare, pe care le-a înregistrat, după acest moment traumatizant, domeniul culturii.

Pentru cei care alcătuiesc o imagine globală a publicisticii literare românești în secolul al XX-lea, nu există nicio îndoială că perioada interbelică reprezintă momentul de maximă amplificare a presei beletristice. Un proces de dezvoltare numerică a caracterizat viața

revistelor lirerare încă de la începutul veacului, iar între cele două conflagrații, acest proces a atins parametrii cei mai înalți. În această perioadă, nu numai marile centre, ci și multe orașe își aveau revistele lor literar-artistice. Esența fenomenului a constat în faptul că odată cu sporirea numărului, presa literară a cunoscut o mare diversificare în planul opțiunilor estetice. În numai două decenii și ceva, au văzut lumina tiparului și au întreținut, adesea, raporturi de opoziție, publicații de variate orientări ideologico-artistice, precum: *Sburătorul, Viața românească, Gândirea, Contimporanul, Integral, Bluze albastre* și *Reporter*. Călăuzindu-se după principii diferite, fiecare dintre aceste reviste, fără a constitui un cerc închis, s-au bazat pe anume colaboratori, și, astfel, s-a ajuns la promovarea, în viața literară, a unor curente și mișcări literare, precum: *modernismul, realismul, gândirismul* și *avangardismul.*

Direcțiile dezvoltate de revistele vremii, aparținând presei beletristice naționale, laolaltă cu reprezentanții care au marcat aceste direcții, sunt următoarele:

Bluze albastre: Revistă de literatură proletară. Apare la București, bilunar (5 iunie - 3 iulie 1932, cu un tiraj de 4 numere). Redactor responsabil este Alexandru Sahia. Continuă programul revistei *Veac nou,* din anul 1932. În numele artei adevărate, *Bluze albastre* militează pentru o literatură ce respinge estetismul, acuză vehement falsitatea spiritualismului, cu toate implicațiile sale mistice, țărăniste, și cere creatorilor a realiza o artă profound implicată în stările sociale, angajată.

Orientarea democratică reiese și din traducerea unor opere din literatura străină militantă: Vladimir Maiakovski *150 milioane,* Maxim Gorki *Paraziții,* Feodor Vasilievici Gladkov *Cucerirea câmpurilor,* Illes Bela *Repetiția generală*, Johannes Becher *Balada lui Karl Smith din orașul cenușiu,* publicarea nuvelelor lui Alexandru Sahia *Uzina vie* (nr.1) și *Revolta din port* (nr.4). Un articol al lui Sahia (nr.3), pe tema înarmărilor, este un act de adeziune la Congresul Antirăzboinic, ce se pregătea sub lozinca *război războiului imperialist,* la care aderaseră scriitori de prestigiu, precum: Bernard Shaw, Gorki, Theodore Herman Albert Dreiser, Romain Rolland, Ludwig Heinrich Mann și Upton Sinclair. Din cauza caracterului revoluționar al răzvrătirii împotriva ordinii existente, a ideilor progresiste promovate, nr.5 al revistei este confiscat de poliție, iar materialul ce urma să fie publicat, este interzis. Alți colaboratori ai revistei sunt: Ilie Cristea, Eugen Relgis, Alfons Adania și Zaharia Stancu.

Contimporanul: Revistă de avangardă, cu program constructivist. Apare la București, săptămânal (3 iunie 1922 - 7 iulie 1923), apoi lunar (aprilie 1924 - ianuarie 1932). Redactor: Ion Vinea. Referindu-se la vechea revistă *Contemporanul* (1881 - 1891), dr. Nicolae Lupu scrie, în articolul-program, din primul număr: *Generația mea și cea anterioară datorește mult, în cultura ei sufletească, în poleirea ei intelectuală, marii reviste socialiste de pe vremuri, care purta, acum cincizeci de ani, același nume.*

Atitudinea de frondă intelectuală este îndreptată împotriva culturii oficiale academizante, negându-o în toate manifestările ei: literatură, teatru, poezie, scluptură și pictură. Artele, în general, sunt supuse unei critici sistematice, în numele artei viitorului, ca expresie pură a spiritului creator. Valoarea proclamată de emoția estetică devine, în concepția reprezentanților revistei, singurul criteriu de apreciere a gustului artistic. Tehnicismul și mașinismul excesiv, mitul civilizației mecanice invadează arta, o supun unei noi dezvoltări, care se opune vechilor canoane tradiționaliste. În nr.46, anul 1924, *Contimporanul* publică un *Manifest activist* către tinerime, în care se proclamă următoarele: *Jos arta/Căci s-a prostituat!/Poezia nu e decât un teasc de stors glanda lacrimală a fetelor de orice vârstă;/Teatrul, o rețetă pentru melancolia negustorilor de conserve,/Literatura, un clișeu răsuflat.*

Autorii manifestului își propuneau să marcheze o nouă etapă în afirmarea avangardismului românesc, caracterizat prin *mânuirea cuvântului nou și plin de sine; expresia plastică, strictă și rapidă a aparatelor Morse, înlocuirea romanului-epopee și a romanului*

psihologic, cu *reportajul cotidian; teatru de pură emotivitate, artele plastice, libere de sentimentalism* și *arta integrală.*

Revista sprijină organizarea la București, în decembrie 1924, a Expoziției Internaționale de Artă Modernă, cu participarea unor artiști plastici parizieni, printre care se afla și Constantin Brâncuși, căruia i se dedică un număr special (nr.52, 1925). *Contimporanul* popularizează revistele avangardist-europene și stabilește legături cu acestea,obținând colaborarea cu unii dintre scriitorii de prestigiu ai mișcării avangardiste, precum: Hans Arp, Filippo Tommaso Emilio Marinetti și Hans Richter. Cu toate declarațiile referitoare la noile apariții, *Contimporanul* nu este o tipăritură exclusivistă, publicând versuri și proză semnate de scriitori ce nu se încadrează în programul constructivist, care ridicase drapelul simultaneismului, al concomitenței și al confluenței genurilor în ansambluri unice, fără raportarea la realitatea națională. Unele texte sunt însoțite de desene realizate de Marcel Iancu. În ultimii ani (1928-1931), revista și-a atenuat patima, ajungând până la dezavuarea, în public, a adeptilor: *Nu suntem răspunzători de victoria noastră și nu ne solidarizăm cu progenitudinile involuntare.*

Revista menționată mai sus colaborează cu următorii scriitori: Felix Aderca, Tristan Tzara, Tudor Arghezi, Alexandru A. Philippide, Camil Petrescu, Ilarie Voronca, Perpessicius, Ion Pillat, Barbu Fundoianu, Ion Barbu, Ion Minulescu, Urmuz, Ion Sân-Giorgiu, Camil Baltazar, Ion Vinea, Sergiu Dan, Romulus Dianu, Șt.I.Nițescu, Sandu Tudor, Al.Tudor Miu-Lerca și Eugen Jebeleanu; în ceea ce privește proza, se remarcă: Ion Vinea, Victor Eftimiu, Claudia Millian, Nicolae Davidescu și Nicolae D.Cocea.

Programul primilor ani ai *Contemporanului* este continuat, în forme și mai violente, de revistele: *Punct, Integral, Urmuz, Unu* și *Alge.* Alți colaboratori, pe care revista i-a avut, sunt următorii: Cezar Petrescu, Adrian Maniu, Tudor Teodorescu-Braniște, Th.Solacolu, Mircea Eliade, Alexandru Kirițescu, Lucian Boz, Eugen Relgis, Dan Botta, Paul Sterian, Mihail Sebastian, Octavian Goga și Tudor Vianu.

Gândirea: Revistă literară, artistică, socială, de orientare tradiționalistă, ortodoxistă și autohtonistă. Apare la Cluj, bilunar (1 mai 1921 - 5 decembrie 1922), la București, bilunar (29 decembrie 1922, respectiv 1-15 aprilie 1925), apoi lunar (iunie 1925, februarie 1926 - mai 1933, octombrie 1934, iunie-iulie 1944). Redactori: Cezar Petrescu (1921-1926), D.I.Cucu (1921), Tudor Vianu (1926), Nichifor Crainic (1926-1944). La nr.1-2, 1923, pe copertă, se menționează următoarele: *apare sub conducerea unui comitet compus din Lucian Blaga, Demonstene Botez, Alexandru Busuioceanu, Nichifor Crainic, Adrian Maniu, Gib.I.Mihăiescu, Ion Marin Sadoveanu, Al.O. Teodoreanu și Pamfil Șeicaru.* Începând cu nr.1, anul 1927, din comitetul denumit *Gruparea revistei,* mai fac parte: Oscar Walter Cisek, Anastase Demian, O.Han, G.M.Ivanov, Alexandru Marcu, Ion Pillat, Francisc Șirato și Tudor Vianu. În nr.12, anul 1928, se alătură comitetului: George Breazul, George Călinescu, V.Ciocalteu, Radu Dragnea, Mircea Eliade, Petre Marcu-Balș, Sorin Pavel, Dragoș Protopopescu, Zaharia Stancu și Sandu Tudor. Se retrag din *Gruparea revistei:* George Călinescu (1929), Zaharia Stancu (1941), Mircea Eliade (1941), Lucian Blaga (1943) și Tudor Vianu (1943). După 1930, schimbările în *Grupare* sunt frecvente, mai ales datorită orientării, tot mai accentuate, a conducătorului ei, de la tradiționalism, spre ortodoxism și autohtonism.

Înființată la Cluj de către *un mănunchi de tineri scriitori, veniți din tot cuprinsul țării,* în frunte cu Cezar Petrescu și D.I.Cucu, redactori ai ziarului *Voința* și *Gândirea,* nu afișează, în primul număr, un program literar, artistic sau social, ci vrea să fie prieten *pentru cei scârbiți de politica vană, pentru cei dezamăgiți de făgăduieli căzute de la primul zbor, cu aripile retezate*. (*Cuvinte pentru drum*) În primii ani de apariție, *Gândirea* întrunește colaborări de prestigiu, respectiv *cu poeți:* Tudor Arghezi (*Incertitudini,* nr.5, 1921, *Inscripție pe un portret*, nr.11-12, 1923), Lucian Blaga (*Corni vechi se scutură de rod*, nr.2, 1921, *Din cer a venit un cântec de baladă*, nr.8, 1921, *În marea trecere*, nr.5, 1923), Demonstene Botez (*Somnul*, nr.2, 1921), Ion Minulescu, George Topârceanu, Adrian Maniu, Camil Petrescu (*Înălțare*, nr.13,

1921), Perpessicius, Alexandru A.Philippide; *cu prozatori:* Ion Agârbiceanu (*La post*, nr.1, 1921), Lucian Blaga (*Ceasornicul de nisip*, nr.17, 1922), Gib.I. Mihăescu (*Cei din urmă*, nr.2, 1921), Cezar Petrescu (*Păianjănul negru*, nr.3, 1921; *Scrisorile unui răzeș*, nr.8, 1921), Mihail Sadoveanu (*Mărțișor*, nr.20, 1922), Ioan Slavici (*Din cărările vieții*, nr.11, 1924), Al.O. Teodoreanu (*Manevrele de toamnă*, nr. 8, 1924), Mateiu Ion Caragiale (*Craii de Curtea-Veche*, nr.9, 1927), Gala Galaction (*Trandafirii din Sadova*, nr.10, 1930). Trei dintre colaboratorii primilor ani orientează *Gândirea* spre ortodoxism și autohtonism: Radu Dragnea, Pamfil Șeicaru și, în special, Nichifor Crainic. În articolul *Imoralitatea criticii impresioniste* (nr.8, 1922), Dragnea, protestând împotriva celor ce despart literatura de funcția ei socială, atacă romanul *Ion* a lui Liviu Rebreanu, considerat imoral și nereprezentativ pentru țărănimea ardeleană, dar apreciat de Eugen Lovinescu în *Sburătorul* (nr. 4, 1920), de Tudor Vianu în *Viața românească* (nr.1, 1921). În nr.9, anul 1922, în articolul *Literatura neînsuflețită*, Pamfil Șeicaru insistă asupra necesității unei directive literare. Această directivă vine din partea lui Nichifor Crainic, care, într-o serie de eseuri, începând cu *Iisus în țara mea* (nr.11-12, 1923), *Persifal* (nr.8-10, 1924), și încheind cu *Sensul tradiției* (nr.1-2, 1929), formulează doctrina ortodoxismului și a autohtonismului, la care, însă, majoritatea colaboratorilor de prestigiu nu aderă și care nu se confundă cu literatura autentică, apărută în paginile revistei. Critici la adresa doctrinei gândiriste, amplu dezbătute, formulează revistele *Datina* și *Tiparnița literară,* revistele democratice și cele tradiționaliste. În perioada 1941-1944, ideologia gândiristă se înstrăinează tot mai mult de interesele poporului român. Moștenirea de preț a revistei *Gândirea* nu este ideologia politică, gândirismul, ci literatura apărută în paginile ei, semnată de cele mai autorizate condeie ale scrisului românesc: Tudor Arghezi, Lucian Blaga, George Bacovia, George Călinescu și Tudor Vianu. Tipărită în condiții grafice deosebite, la Cultura Națională sau la Fundația pentru Literatură și Artă, cu ilustrații pentru A.Damian și O.Han, *Gândirea* a cuprins fenomenul literar al momentului, sub toate aspectele, de la poezie, proză, teatru, la cronici despre cărți și reviste (*Cronică mărunță*, *Idei, oameni, fapte). Poezia* este reprezentată de următorii scriitori: Ion Pillat, Teodor Mureșeanu, Ion Vinea, George Bacovia, Aron Cotruș, Radu Gyr, Zaharia Stancu, Vladimir Streinu, Vasile Voiculescu, George Lesnea, Gherghinescu Vania, Mircea Streinul, Vlaicu Bârna și Ovidiu Caledoniu. Semnează *proză* (fragmente de nuvele, romane și schite): Ionel Teodoreanu, Nicolae M.Condiescu. *Teatrul* este mai puțin cultivat: Lucian Blaga, poemul dramatic în trei acte *Zamolxis*, fragment de act I (nr.11, 1921), Victor Ion Popa *Ciuta,* fragmente (nr.6, 1921). *Eseuri* semnează, între alții, Lucian Blaga *Revolta fondului nostru nelatin* (nr.10, 1921), *Temele sociale și spiritul etnic* (nr.1, 1935), *Despre rasă, ca stil* (nr.2, 1935), *Celălalt țărm* (nr.7, 1935), *Artă și valoare* (nr.1, 1939), Constantin Rădulescu Motru *Neam, popor, națiune* (nr.4, 1922), Nicolae Iorga *Elemetele culturii românești. Originea și caracterele lor* (nr.7, 1923), Tudor Vianu *Statul ca îndreptar* (nr.11, 1924), Dan Botta *Frumosul românesc* (nr.8, 1935), *Unduire și moarte* (nr.9, 1935), George Călinescu *De aparitione angelorum* (nr.12, 1928), Șerban Cioculescu *Situația lui Taine* (nr.5, 1928), Mircea Eliade *Cuvinte despre filosofie* (nr.6-7, 1928), Ocavian Goga *Junimea și Iacob Negruzzi*, elogiu rostit de Academia Română (nr.1, 1932), Emil Cioran *Stilul înnoitor al lui Lucian Blaga* (nr.8, 1934), Ion Petrovici *La aniversarea lui Schopenhauer* (nr.7, 1938). *Cronicile literare* sunt semnate de Cezar Petrescu (cu pseudonimele *I.Darie* și *C.Robul*), D.I.Cucu, Gheorghe Bogan-Duică, Perpessicius, George Mihail Vlădescu, Al.O.Teodoreanu, Alexandru Busuioceanu, Pamfil Șeicaru, George Călinescu, Oscar Walter Cisek, Alexandru Bădăuță, Nichifor Crainic, G.Ivanov, Adrian Maniu, Tudor Vianu, Emanoil Bucuța, George Mihail Zamfirescu, Ovidiu Papadima, Ion Marin Sadoveanu, Pan M.Vizirescu, Gheorghe Vrabie, Dan Botta și Octav Sulutiu. O *cronică a spectacolelor* semnează George Mihail Zamfirescu, în anii 1931 și 1932. Nr.6-8, anul 1931, este închinat lui Nicolae Iorga, cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani, iar nr.11, anul 1931, lui Octavian Goga, la împlinirea vârstei de 50 de ani. Toma Vlădescu semnează articolul *Moartea lui Panait Istrati* (nr.5, anul 1935), Pan

M.Vizirescu *În amintirea lui Gib* (nr.1, anul 1936), nr.8, anul 1936, fiind consacrat comemorării lui Gib.I.Mihăescu. Un articol despre Mateiu Ion Caragiale semnează Cezar Petrescu (nr.3, anul 1938). În paginile *Gândirii* apar, cu intermitențe, și traduceri din literatura universală, dintre care enumerăm: Dante *Purgatoriul,* fragmente în tălmăcirea lui Alexandru Marcu (nr.3, anul 1933), Puskin *Țiganii,* traducător Ion Buzdugan (nr.7, anul 1935), François Villon *Versuri,* în traducerea lui Zoe Verbiceanu (1938). Alți colaboratori sunt: N.Crevedia, Donar Munteanu, Nicolae Milcu, Olga Caba, Virgil Carianopol, Iulian Vesper, Ioan Ciorănescu, Ion Petrovici, Aurel Chirescu, Ion Sugariu, Victor Papilian, Ion Potopin, Dimitrie Ciurezu și Lucian Valea.

Integral: Revistă de sinteză modernă, una din cele mai importante publicații ale avangardei. Apare la București, lunar (1 martie 1925 - aprilie 1928), ca publicație a mișcării moderniste din țară și din străinătate. Redacția din Bucuresti îi are ca membrii pe: Filip Brunea, Ion Călugăru, M.H.Maxy, Ilarie Voronca, iar redacția din Paris, pe Benjamin Fondane, Mattis Teutsch. Revista profesează arta integrală: „În aspectul artistic contemporan, integralismul se va rosti dârz. Gestul lui, firește, nu e singurul. Dar în fața spectacolului de adio suprarealist, un lucru îl vom striga cu tărie: <<Integralismul e în ritmul epocii; integralismul începe stilul veacului al XX-lea. >>”

(Ilarie Voronca, nr.1, 1925)

Se cere adecvarea stilului activist-industrial al epocii, se condamnă individualismul, preconizându-se trăirea artistului în mediul social. În nr.3, anul 1925, Gala Galaction îl prezintă cititorilor pe Tudor Arghezi, în nr.5, anul 1925, apare o scrisoare a lui Tudor Arghezi, intitulată *Ce trebuie să știe un tânăr la 45 de ani.* Alți colaboratori sunt: Ion Călugăru, Filip Brunea, Benjamin Fondane, Stephan Roll, M.H.Maxy, Ion Minulescu, Barbu Florian, Alexis Nour, Constantin Brâncuși, Tristan Tzara, Alfred Margul Sperber, Mihail Cosma și Alexandru A.Philippide.

Reporter: Săptămânal ilustrat, politic, literar și artistic. Apare la București (6 decembrie 1933 - 4 iulie 1936; 1 ianuarie 1937 - 6 februarie 1938). Director: A.G.Grama (1933 - 1936). Redactor responsabil: N.D.Cocea, începând cu 7 noiembrie 1937. Este o publicație de atitudine democratică, antifascistă, o *sinteză a săptămânii*, care își propune să cuprindă întotdeauna *ceea ce e vrednic de luat aminte, din tumultul manifestărilor sociale:* „Fără să încetăm de a da literaturii și artelor locul lor de căpătenie, nu vom neglija nici problemele politice și nici pe cele economice, de care depinde însăși existența noastră.”

(A.G.Grama)

Preluând conducerea revistei, N.D.Cocea scrie, în cuvântul său *Către cititori,* următoarele: „În limita posibilităților, nenumăratele îmbunătățiri tehnice și redacționale rămân cu putință, și pe acestea le făgăduim, tot așa cum prin foarfecele cenzurii se mai pot strecura, totuși, când și când, ici și colo, severe aschii de adevăr, scăpărări vii de lumină…Popoarele au luat în mâinile lor puternice, destinele statelor democratice. Crimele inchiziției au putut să întârzie, pe alocuri, emanciparea omului. Iar siberiile țărilor n-au putut să oprească, la infinit, omenirea, în demersul ei.”

În campaniile întreprinse, revista folosește reportajul politic, fără pretenții literare. Dintre rubricile săptămânalului, enumerăm: *Momentum politic, Glob-reporter, Obiectiv, Din jurnalul unui scriitor, Note despre dictatură, Cronica literară, Cronica dramatică, artistică și muzicală*. Reținatenția, îndeosebi: *Din jurnalul unui scriitor,* semnată de Ion Călugăru, *Note despre dictatură*, susținută de Mihail Sebastian (printre altele, cu note despre poezia lui Zaharia Stancu), Miron Constantinescu (despre poezia lui Dumitru Corbea), Nicolae Carandino, Ștefan

Roll, Isaiia Răcăciuni și Silvian Iosifescu, ultimul făcând interesante considerații cu privire la raporturile dintre literatură și celelalte forme ale artei. Alături de cei menționați, mai colaborează cu *versuri, proză, articole și comentarii, pe diverse teme de actualitate:* Camil Petrescu, Sergiu Dan, D.Mihail, Andrei Tudor, Felix Aderca, Ion Vinea, Cicerone Theodorescu, Matei V.Holban, Oscar Lemnaru, Nicolae Davidescu, Isac Peltz, Octav Sulutiu, Dan Petrașincu, Sidonia Drăgușanu, Camil Baltazar, Emil Dorian, care traduce din poemele lui Edgar Allan Poe, Alexandru Marcu, Geo Bogza, Emanoil Bucuța, Victor Eftimiu, Tudor Mușatescu, Gala Galaction, Nicolae Crevedia, Victor Ion Popa, Alexandru Rosetti, Ștefan Tița, Zaharia Stancu, Cezar Petrescu, Lucia Demetrius, Ury Benador, Mircea Damian, Aurel Baranga, G.M.Zamfirescu și Athanase Joja.

România mare: Ziar ardelenesc. Apare la București, săptămânal (17 ianuarie - 7 august 1916). Redatori: A.Banciu, A.Dobrescu, G.Giuglea, V.Nițescu, I.U.Soricu. Înființat de câțiva colaboratori ai rubricii *România mare,* de la ziarul *Universul* (1884 - 1953), publicația susține drepturile politice ale românilor ardeleni, necesitatea unirii Ardealului cu România. Voicu Nițescu scrie despre Avram Iancu, Horia, Closca și Crisan, despre interzicerea ziarului *Românul* (1911 - 1938), din Arad. Se reproduc articole istorice din *Neamul românesc*. Colaborează cu *versuri:* Aron Cotruș *În fața morții* (nr. 9), N.N.Botez, I.U.Soricu, George Gregorian, Ion Al.Bran-Lemeny. Ziarul publică poezii populare despre Avram Iancu, textul inedit *Dragoste de patrie*, aparținând scriitorului Emil Gârleanu, publică în nr.20, după *Convorbiri literare* (nr.51, 1896), manifestul lui Gheorghe Lazăr *Chemare, La deschiderea Academiei de științe,* în anul 1818. I.Abagiu traduce *Noul institutor,* Alphonse Daudet (nr.22), I.U.Soricu, poezia *Austria,* de Petofi. R.M. traduce *Gazeta Transilvaniei,* articolul dedicat centenarului nașterii lui C.A Rosetti (nr.23), Vasile Stoica scrie despre *Supplex libellus Valachorum* (nr.27).

Sburătorul: Revistă literară, artistică și culturală. Publicație modernistă. Apare la București, săptămânal (19 aprilie 1919 - 7 mai 1921; 17 septembrie 1921 - 22 decembrie 1922), cu titlul *Sburătorul literar*. Director: Eugen Lovinescu, secretar de redacție, G.Nichita (1926). *Sburătorul* nu formulează un program literar, artistic sau cultural, acesta reieșind, după cum se exprima Lovinescu, din *talentul colaboratorilor.* După 25 de numere, directorul publicației încerca, totuși, să-l sugereze, prin raportare la revistele anterioare mai importante: „De la formula publicațiilor lui Asachi, în care traducerea și imitația ajunseseră aproape singurul principiu de cultură serioasă, am trecut la formula *Daciei literare* a lui Kogălniceanu, în care literatura era adusă la izvoare naționale. De la formula estetismului romantic și a artei pentru artă a *Convorbirilor literare*, am trecut la formula *Artei sociale* a *Contimporanului* lui Gherea. De la formula țărănismului exclusiv și militant al *Semănătorului,* am trecut la formula simbolică a unor publicații mai anemice sau la poporanismul *Vieții românești*. Pururi o formulă și un steag de luptă."

Sburătorul pornea de la disocierea dintre estetic, pe de o parte, etnic și etic, pe de altă parte, propunând intensificarea contactelor literaturii române cu alte literaturi ale Apusului, și, în special, cu cea franceză mai nouă, de după anul 1880. Sincronizarea se realizează, după părerea lui Eugen Lovinescu, în conformitate cu legea imitației lui Gabriel Tarde. Modernismul *Sburătorului* se opune ideologiei *Gândirii,* căreia Lovinescu i-a reproșat mai ales tradiționalismul, ostitatea față de civilizație, exaltarea misticismului *ortodoxist* și naționalist. Literaturii apărute în paginile revistei *Gândirea* i-a recunoscut meritele, subliniind că, și aceasta, se sincroniza cu spiritul veacului, prin elementele expresiviste ale liricii lui Lucian Blaga sau parnasiene, ale liricii lui Ion Pillat. Față de avangardismul revistelor *Contemporanul, Integral* și *Unu,* care profesau un modernism extremist, Eugen Lovinescu a avut o atitudine de înțelegere, considerându-le consecințe fatale ale imitației. Programul revistei și al cenaclului, cu aceeași denumire, condus de acesta, este formulat târziu, în nr.1, anul 1921, în articolul intitulat *Sburătorul literar*: „Câtva timp după încetarea ocupației germane și înainte de a începe

orice viață literară, am scos *Sburătorul,* în împrejurări care pot fi apreciate ca vitrege. Am făcut din ea o tribună exclusiv literară, atunci când nimeni nu se gândea la literatură."

Întreprinderea era, după cum aprecia Lovinescu, *cu atât mai anevoioasă, cu cât, într-o atmosferă atât de viciată de polemici, de lupte mărunte şi de imoralitate publică,* a ținut să păstreze revistei *o atitudine de demnă obiectivitate*, înlăturând discuțiile inutile. Structura revistei reiese din clasificarea materialelor publicate în cele 26 de numere ale primului an: *poezie, proză, epiloguri* și *cronici,* urmate de rubricile *Săptămâna lui Caliban, Revista revistelor, Însemnări, Poșta redacției.* Semnează versuri: Vasile Demetrius, Marcel Romanescu, Alexandria Scurtu, Alice Soare, Vladimir Streinu, I.Valerian, Camil Baltazar, Victor Eftimiu, Elena Farago, Claudia Millian, Dumitru Nanu, Perpessicius (*Mater dolorosa*, nr.11, anul 1919), Camil Petrescu (*Melopee, Alchimie, Stanțe*, nr.8, anul 1919), G.Rotica, Alexandru T.Stamatiad, Alexandru Toma, Ada Umbra; *proză:* Felix Aderca, Gheorghe Brăescu, Ion Călugăru, Sanda Movilă, G.Cair, Victor Eftimiu, Constanța Marino-Moscu, Gib I.Mihăescu (*Soldatul Nistor*, nr.21, anul 1919), Hortensia Papadat-Bengescu (*Femeia în fața oglinzii*, nr.1, anul 1919; *Plânsul*, nr.2, anul 1919; *Cerşetorii,* nr.4, anul 1919), Liviu Rebreanu (*Pozna*, nr.3, anul 1919; *Cântecul lebedei*, nr.20, anul 1919; *Fuga*, nr.26, anul 1919), Ion C.Vissarion. *Cronicile literare* sunt semnate de Nicolae Davidescu, Barbu Fundoianu, Mircea Iorgulescu, I.Valerian, Eugen Lovinescu, Dumitru Nanu; *cronicile teatrale* sunt semnate de Eugen Lovinescu, Felix Aderca și Liviu Rebreanu; *cronicile artistice*, de Victor Ion Popa și Francisc Șirato; *cronicile muzicale*, de Emil Ciomac; *Cronica ideilor* îi aparține lui Henric Sanielevici, Barbu Fundoianu și lui Tudor Vianu. Modificând titlul în *Sburătorul literar*, Eugen Lovinescu arată că în jurul revistei s-au grupat *cei mai de seamă scriitori ai literaturii noastre* (nr.1, anul 1921) și că din textele publicate au aparut, în volume, versurile scrise de Elena Farago și de Victor Eftimiu, *nuvele* lui Liviu Rebreanu (*Catastrofa*) și Hortensia Papadat-Bengescu (*Sfinxul* și *Balaurul*, precum și romanul *Femeia în fața oglinzii*), *amintiri universitare* de Ion Petrovici, *Epiloguri* de Eugen Lovinescu, volumele V, VI și VII, din *Critice*, ale aceluiași cercetător, meritul revistei constând în faptul de a fi descoperit *talentul remarcabil al maiorului Brăescu* în domeniul poeziei, talentele lui Ion Barbu și Camil Petrescu, *cel dintâi turnând o emoțiune cosmică într-o formă lapidară şi cel de-al doilea, aducând o nouă viziune, de un riguros realism, al războiului nostru* (nr.1, anul 1921). În domeniul *poeziei*, *Sburătorul* susține depășirea lirismului subiectiv al secolului trecut, cultivarea unei lirici mai directe, de *notație* sau de *atmosferă,* iar în domeniul *prozei*, trecerea de la proza romantică subiectivă, la cea de observație obiectivă și psihologică. În *Cuvânt de închieiere*, aparținând ultimului număr al *Sburătorului literar*, Eugen Lovinescu evidențiază colaborarea *unor valori pozitive, unele deplin formate și recunoscute, altele făgăduind recolta literaturii de mâine*. La rubrica *Figurine*, critica prezintă noi talente, care se afirmau: Lucian Blaga (nr.6, anul 1921), Ion Minulescu (nr.10, anul 1921), Hortensia Papadat-Bengescu (nr.14, anul 1921), George Bacovia (nr.30, anul 1922), Tudor Arghezi (nr.31, anul 1922), Brăescu (nr.33, anul 1922); la rubrica *Poeți tineri:* Demostene Botez (nr.48, anul 1922), iar la rubrica *Epiloguri: Cei ce vin* (nr.3, anul 1919), Titu Maiorescu (nr.4, anul 1919); Mihail Sadoveanu (nr.5, anul 1919); Dulilu Zamfirescu sau *despre dragoste* (nr.13, anul 1919); *Doi pamfletari*: Nicolae Iorga și Tudor Arghezi (nr.16, anul 1919). După o întrerupere, *Sburătorul* reapare, pentru a fi *exponentul aspirațiilor estetice ale momentului istoric*, pentru a fi *o conștiință critică fermă* și pentru a avea *o atitudine răspicată față de toate manifestările noastre literare* (nr.1, anul 1926). Directorul revistei face precizări în legătură cu cenaclul revistei *Sburătorul,* care, timp de opt ani, în ședințele săptămânale, a dezbătut probleme ale literaturii, a ținut să respecte opiniile fiecărui membru și să încurajeze tinere talente. Rubricile *Sburătorului* își schimbă denumirea în: *Revista cărților, Revista revistelor, Aspecte ale vieții literare*, textele fiind semnate de Eugen Lovinescu, Felix Aderca și Pomplilu Constantinescu. Colaborează cu *poeți:* Simion Stolnicu, George Călinescu (*Idolatrie*, nr.8, anul 1927), Vladimir Streinu, Ion Barbu (*Ochean,*

nr.6, anul 1926), Camil Baltazar (*Sulamita*, nr.3, anul 1926); cu *prozatori*: Gheorghe Brăescu (*Vinul, prietenii şi femeia*, nr.1, anul 1926), Hortensia Papadat-Bengescu (*Lică Trubaduru*, fragment din romanul *Concert din muzică de Bach*, nr.3, anul 1926), Ticu Archip, Eugen Lovinescu reproduc, din volumul al III-lea al *Istoriei literaturii române contemporane*, fragmentul lui Panait Cerna (nr.6, anul 1926) şi alte fragmente, semnează *articole de teorie şi critică literară*, între care: *Sincronism şi diferenţiere* (nr.10, anul 1927). Ion Barbu traduce, liber, versuri din Rainer Maria Rilke (nr.7, anul 1927). Alţi colaboratori sunt: Ion Dragoslav, Al.Popescu-Telega, Alexandru Bilciurescu, Eugen Relgis, Mihail Lungianu, Isac Peltz, Mihai Mosandrei, Virgiliu Moscovici, Ilarie Voronca şi Mia Frollo.

Viaţa românească: Revistă editată de uniunea scriitorilor. Apare la Bucureşti, lunar (iunie 1948 - continuă ca serie nouă a revistei *Viaţa românească*, 1906-1946). În anul 1948 apare cu subtitlul *Revistă a Societăţii Scriitorilor din România;* între anii 1949 - 1965, cu subtitlul *Revistă a Uniunii Scriitorilor din R.S.R;* începând cu nr.8, anul 1965, *Revistă a Uniunii Scriitorilor din R.S.R*, până la apariţia numărului 2, anul 1973, după care şi-l modifică în *Revistă a Uniunii Scriitorilor*, iar de la nr.5, anul 1974, *Revistă editată de Uniunea Scriitorilor*. Comitetul de Direcţie, în anul 1948, este compus din următorii membrii : Ion Călugăru, Corin Grosu, Nicolae Moraru, Perpessicius, Camil Petrescu, Alexandru Rosetti, Zaharia Stancu, Dumitru Ion Suchianu şi Cicerone Theodorescu. Din colegiile redacţionale fac parte: Tudor Arghezi, Mihai Beniuc, Geo Bogza, Lucia Demetrius, Paul Georgescu, Iorgu Iordan, Alexndru Philippide şi Tudor Vianu. Directori: Mihai Ralea (1958-1964), Demonstene Botez (1965-1977). Redactori-şefi: Cicerone Theodorescu (1948-1953), Ovid.S.Crohmălniceanu (1954-1962), Şerban Cioculescu (1965-1967), Ioanichie Olteanu (1973). Consililul de redacţie (1982): Ioanichie Olteanu, redactor-şef, Valdimir Colin, secretar responsabil de redacţie. În 1981, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la apariţia vechii serii a revistei *Viaţa românească,* în frontispiciu se menţionează, ca fondatori ai revistei, Constantin Stere şi Garabet Ibrăileanu. *Viaţa românească* editează, anual, un *Almanah,* şi suplimentele *Caiet de poezie* (1968-) şi *Caiete critice* (1970-), având următorul colectiv de redacţie (1981): Alexandru Călinescu, Livius Ciocârlie, Ioana Creţulescu, Alexandru George, Liviu Petrescu şi Laurenţiu Ulici. În *Cuvânt înainte* al primului număr din 1948, conducătorii noii serii se angajează să preia tradiţiile democratice, realiste şi raţionaliste ale *Vieţii româneşti,* şi să le dezvolte: *Viaţa românească de astăzi va milita pentru o literatură care, având rădăcini adânci în trecut, să fie, în acelaşi timp, nouă, expresie a efortului creator şi a luptei pentru promovarea unei alte vieţi în ţara noastră, pentru o artă aceesibilă şi, în cel mai înalt înţeles al cuvântului, educatoare.*

Alt obiectiv al revistei se referă la *critica nouă, ştiinţifică şi constructivă*. *Cuvânt înainte* este urmat de proza semnată de Mihail Sadoveanu (fragment din romanul *Lisaveta*, nr.1, anul 1948) şi Camil Petrescu, versuri de Mihai Beniuc, de rubricile *Teorie şi critică, Comentarii, Cronici* şi *Reviste*. De-a lungul celor trei decenii, şi mai mult decât atât, *Viaţa românească* acordă o atenţie deosebită problemelor valorificării moştenirii culturale, creării unei literaturi noi, cu un conţinut realist, publicând versuri şi proză, articole şi studii critice, comentarii, texte şi documente literare, cronici literare, revista revistelor. În anul 1955 se reintroduce rubrica *Miscellanea*. Colaborează cu *poeţii:* Mihai Beniuc (*Alte cântece, Cei tineri ce vin, Ţara*, nr.1, anul 1948), Eugen Jebeleanu (*Lidice*, nr.6, anul 1950), Nicolae Labiş (*Gazeta de stradă*, nr.6, anul 1951; *Moartea căprioarei*, nr.10, anul 1954), Aurel Rau, A.E.Baconski, Tudor Arghezi (*Secera, La cosit, Giuvaere*, nr.11, anul 1953), Ion Brad, Dan Deşliu, Ion Gheorghe (*Pegasul meu*, nr.4, anul 1954), Alexandru Andriţoiu, Maria Banuş, Dumitru Corbea, Marcel Breslaşu, Florenţa Albu, Camil Baltazar, Mihu Dragomir, Mihai Negulescu, Ioanichie Olteanu, Miron Radu Paraschivescu, Nicolae Tăutu, Gheorghe Tomozei, Tiberiu Utan, Lucian Blaga (*Unde un cântec este,* nr.2, anul 1964); cu *prozatorii:* Mihail Sadoveanu (*Nicoară Potcoavă*, povestire istorică, nr.4, anul 1952), Camil Petrescu (*Un om între oameni*, roman, nr.9, anul 1953),

Zaharia Stancu (*Dulăii,* roman, nr.10, anul 1952; *Florile pământului*, povestire, nr.10, anul 1953), Marin Preda (*Desfășurarea*, nuvelă, nr. 8-9, anul 1952; *Îndrăzneala*, nr.7, anul 1954; *Moromeții,* fragmente, nr.3, anul 1955), Ion Marin Sadoveanu (*Ion Sintu*, fragment de roman, nr.21, anul 1956), George Călinescu (*Scrinul negru*, fragment de roman, nr. 12, anul 1956), Eugen Barbu (*Groapa*, fragment de roman, nr.1, anul 1956); *Șoseaua nordului*, fragment de roman, nr.1, anul 1959), Ion Lăncrănjan (*Cordovanii*, fragment de roman, nr.7, anul 1959); cu *teatru*: Horia Lovinescu (*Lumina de la Ulmi*, piesă în trei acte, nr.6, anul 1953). Între anii 1948-1965 semnează articole de teorie și istorie literară, cronici și recenzii: Ovid S.Crohmălniceanu (*Liviu Rebreanu*, nr.11, anul 1953), Mihai Gafița, Silvan Iosifescu, Mihail Novicov, Mihail Petroveanu, Ion Dodu Bălan și Tudor Vianu (*Patosul adevărului*, nr.6, anul 1954), Geo Șerban, Lucian Raicu și Dumitru Micu (*În legătură cu proza lui Zaharia Stancu*, nr.9, anul 1956), Savin Bratu, Paul Georgescu. *Viața românească* publică studiul lui Liviu Rusu, despre moștenirea critică a lui Titu Maiorescu (*Însemnări despre Titu Maiorescu*, nr.5, anul 1963), urmat de cel al lui Tudor Vianu (*Înțelegerea lui Maiorescu*, nr.8, anul 1963), făcând, astfel, posibilă reeditarea *Criticilor maioresciene*. În anul 1964, rubricile *Viața românească* se intitulează: *Scriitori români contemporani, Critică și actualitate, Cronica ideilor, Cronică științifică*, alături de rubrici mai vechi: *Tineri scriitori, Scriitori și curente, Publicistică*. *Viața românească* alocă numere speciale unor evenimente sau personalități ale culturii românești: *Anul XX* (nr.8, anul 1964); *Centenarul nașterii lui I.L.Caragiale* (nr.2, anul 1952), *A 80-a aniversare a nașterii lui Tudor Arghezi* (nr.5, anul 1960) și *a lui Mihail Sadoveanu* (nr.11, anul 1960), *Centenarul nașterii lui Tudor Arghezi* (nr.5, anul 1980) și *a lui Mihail Sadoveanu* (nr.11, anul 1980), *75 de ani de la nașterea lui George Topârceanu* (nr.5, anul 1962), *25 de ani de la nașterea lui Alexandru Sahia* (nr.8, anul 1962), *75 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu* (nr.4-5, anul 1964), *150 de ani de la nașterea lui Mihail Kogălniceanu* (nr.9, anul 1967), *70 de ani de la nașterea lui Tudor Vianu* (nr.1, anul 1968), la care colaborează: Tudor Arghezi, Mihai Beniuc, Demostene Botez, Miron Radu Paraschivescu, Ion Crețu și George Călinescu. La rubrica *Scriitori și curente* semnează articole (nr.6-7, anul 1963) consacrate problemelor de istorie literară din primele patru decenii ale secolului al XX-lea: Dumitru Micu (*Începuturile simbolismului românesc*), Alexandru Piru (*Particularități ale realismului critic dintre cele două războaie),* Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Constantin Ciopraga, Teodor Vârcolici, Savin Bratu, Alexandru Oprea și Marin Bucur. Nr.3, din anul 1966, apărut cu prilejul aniversării a șase decenii de existență, conține articole semnate de Demostene Botez, George Ivașcu, Constantin Ciopraga, Alexandru Piru, Geo Șerban și Eugenia Tudor.

La *Caietele de poezie* ale *Vieții românești*, colaborează: Marin Sorescu, Cezar Baltag, George Țărnea, Petre Stoica, Mihai Ursachi, Platon Pardău, Petre Ghelmez, Ion Horea, Gheorghe Pituț, Ion Pop, Ion Rahoveanu, Dan Rotaru, Mihai Negulescu, Victoria Ana Tausan, H. Țugui și Ion Crânguleanu. Primele *Caiete* sunt organizate tematic: *Poezia criticilor, Critica poeziei* (nr.1, anul 1968), *Poeți români în lirica franceză* (Iulia Hasdeu, Ana de Noailles, Helene Vacaresco, Tristan Tzara, Ilarie Voronca, Benjamin Fondane, Gherasim Luca, Dolfi Trost, Mihail Steriade, cu versuri în limba franceză, traduse în limba română de Veronica Porumbacu, Tașcu Ghiorghiu, Virgil Teodorescu, Vlaicu Bârna, apărute în nr.6, anul 1968). La suplimentul *Caiete critice,* semnează articole, cu tematică diversă: Eugen Simion, Mihai Zamfir, Adrian Marino, Romul Munteanu, Pompiliu Marcea, Solomon Marcus, Alexandru Călinescu. Rubrica *Comentarii critice*, din corpul revistei, conține studii de M. Zamfir (*Critica română și structuralismul,* nr.6, anul 1979; *Critica universitară*, nr.1, anul 1981), Cornel Regman (*Tradiție, tradiționalism, tradiționalitate*, nr.1, anul 1981), Constantin Noica (*Disociații fundamentale*, nr.2, anul 1981), Gheorghe Grigurcu (*Scrisorile lui Lovinescu*, nr.2, anul 1982), Alexandru George, Valeriu Cristea, Nicolae Mecu (*Măștile poetului*, nr.9, anul 1982); la rubrica *Texte și documente,* colaborează: Marin Bucur (*Panait Istrati-George Orwell*.

Un moment în biografia literară a celor doi scriitori, nr.2, anul 1982), Nicolae Scurtu (*O poemă necunoscută a lui Vasile Pârvan*, nr.6, anul 1982). În nr. 3, anul 1981, apărut cu prilejul împlinirii a trei sferturi de veac de existență a *Vieții românești*, colaborează: Ioanichie Olteanu (*La izvoare*), Iorgu Iordan (*Amintiri*), Ov.S. Crohmălniceanu (*Când am lucrat la <<Viața românească >>,* 1954-1962); în nr. 4-5, anul 1981, consacrat centenarului nașterii lui Octavian Goga, colaborează: Mircea Popa, Ion Alexandru, Laurențiu Fulga, Alexandru Andriescu, Constantin Noica, Lucian Raicu și Mihai Șora, iar în nr. 9, anul 1981, consacrat lui George Bacovia, colaborează: Eugen Jebeleanu, Lucian Raicu și Narcis Zarnescu. Semnează cronici, recenzii, note și diverse articole: Mihai Coman, Alexandru Paleologu, Ovidiu Constantinescu, Ilie Purcariu, Al. Săndulescu, Zaharia Sângeorzan, Ioan Alexandru, Vasile Chifor, Dan C. Mihăilescu, Roxana Sorescu și Florența Albu. În paginile *Vieții românești* s-au reîntâlnit scriitori din generația lui Tudor Arghezi, Mihail Sadoveanu, George Călinescu, Șerban Cioculescu, Camil Petrescu, alături de cei din generația afirmată înaintea celui de-al Doilea Război Mondial sau imediat după actul istoric al revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, de la 23 August 1944: Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Maria Banuș, Marin Preda, Alexandru Piru, Ov.S.Crohmălniceanu, Paul Georgescu, Nicolae Manolescu și Eugen Simion.

BIBLIOGRAPHY

Cucu Ștefan, Apostoleanu Corina *Literatura în Dobrogea: Dicţionar biobibliografic*, Biblioteca Județeană, Constanța, 1997/1999;

Deșliu, Boris *Momente și portrete*, Editura Europolis, Constanța, 2001;

Dunăreanu, Ovidiu, Corcheș Victor *Corabia de fildeș - poeți ai sudului*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2000;

Hangiu, I. *Dicționar al presei literare românești*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987;

Munteanu, Teodor *Scriitori căzuți pe front*, Colecția *Luceafărul*, București, 1944;

Puiu, Enache *Istoria literaturii din Dobrogea*, Editura Ex Ponto, Constanta, 2005.